

Finanțat de
Uniunea Europeană

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

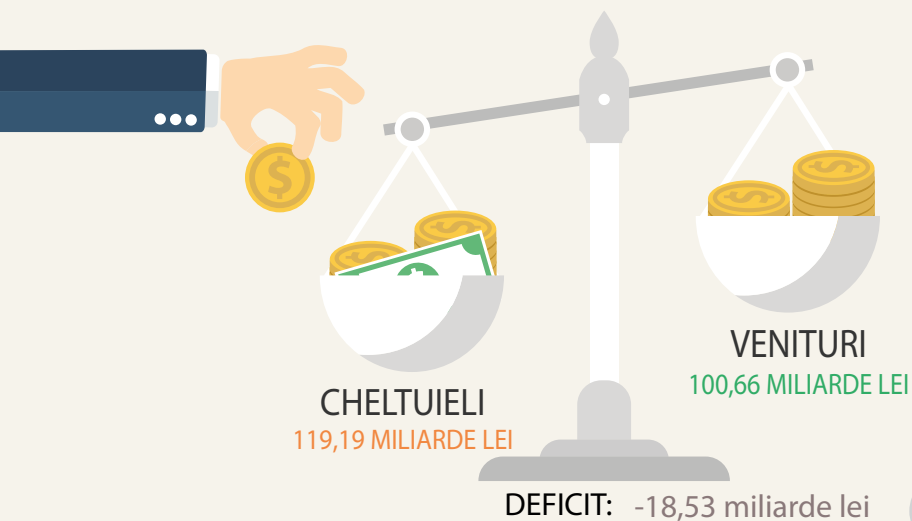
BUGETUL PENTRU CETĂȚENI ANUL 2023

Bugetul pentru cetățeni prezintă bugetul într-un limbaj simplu, evidențiind caracteristicile sale importante, facilitând astfel înțelegerea bugetului și a informațiilor sale de bază de către cetățeni.

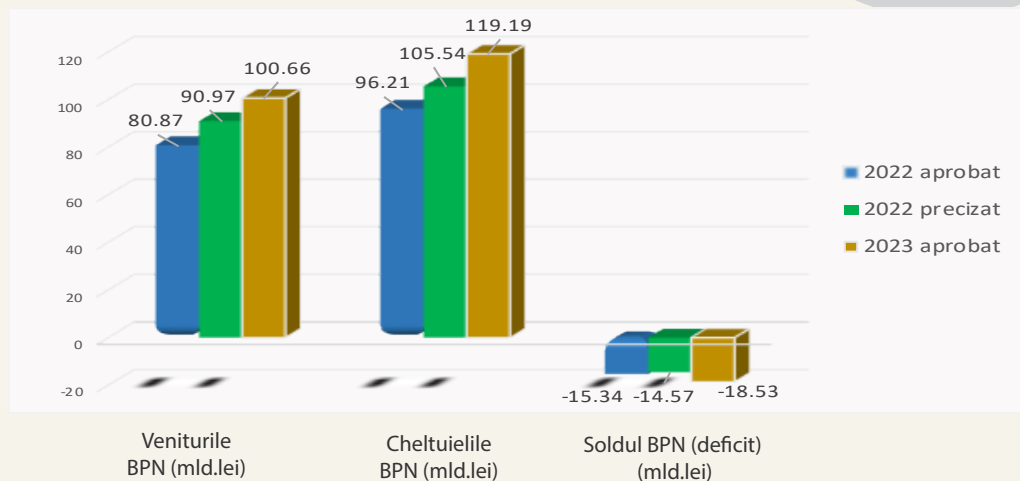
Această publicație a fost produsă cu suportul Uniunii Europene. Conținutul acesteia reprezintă responsabilitatea exclusivă a Ministerului Finanțelor și nu reflectă, în mod neapărat, viziunea Uniunii Europene.

BUGETUL PUBLIC NAȚIONAL (BPN) PENTRU ANUL 2023

Deficit - parte de cheltuieli care este finanțată din împrumuturi

PRIORITĂȚILE GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

Consolidarea veniturilor bugetare printr-o administrare fiscală și vamală eficientă

Intensificarea relațiilor cu principalii parteneri de dezvoltare

Asigurarea sustenabilității bugetare și gestionarea responsabilă a finanțelor publice

Asigurarea dezvoltării durabile a Republicii Moldova, în contextul proceselor economice și sociale existente

Implementarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, precum și asigurarea securității statului și a cetățenilor conform Programului de guvernare „Moldova vremurilor bune”

OBIECTIVELE POLITICII BUGETAR-FISCALE:

- » Legislație fiscală și vamală care să condiționeze amplificarea proceselor economice;
- » Consolidarea veniturilor bugetare;
- » Sustenabilitatea dezvoltării mediului de afaceri;
- » Măsuri în domeniul asistenței și protecției sociale;
- » Măsuri în domeniul politicii salarizării;
- » Politici și programe sustenabile pentru susținerea dezvoltării economiei;
- » Stimularea sectorului IMM prin acordarea cotei 0% la profitul reinvestit.

ESTIMĂRILE MACROECONOMICE

2

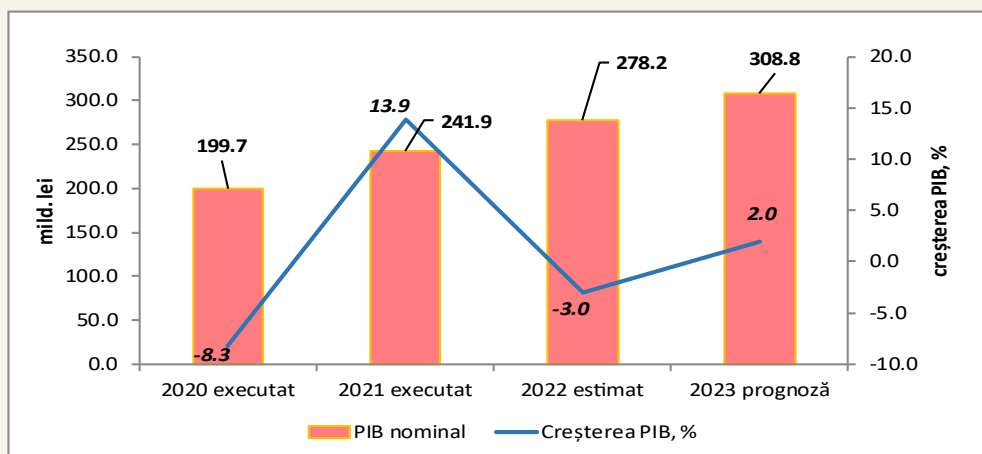
0

2

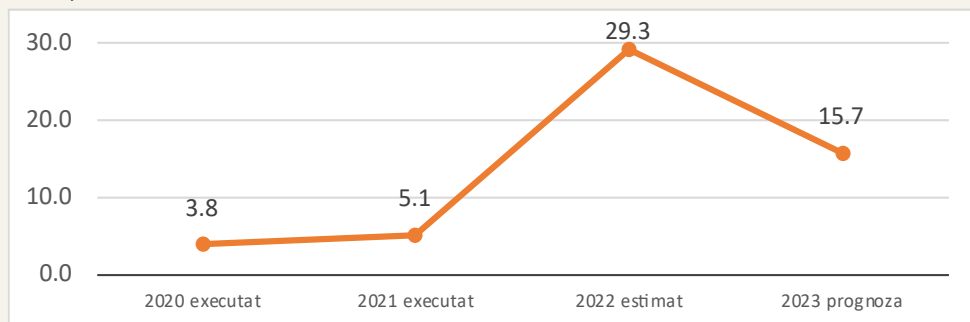
3

Pe parcursul anului 2022, Republica Moldova a avut de înfruntat o serie de crize suprapuse, ca urmare a efectelor multidimensionale ale războiului din Ucraina: pe de o parte, o criză umanitară, generată de valul de refugiați, pe de altă parte, o criză economică, provocată de consecințele pandemiei COVID-19 și amplificată în lanț de criza energetică, presiunile inflaționiste majore, creșterea economică fiind estimată până la finele anului în descreștere de circa 3,0 la sută.

Pentru anul 2023, scenariul de prognoză macroeconomică prevede că produsul intern brut (PIB) în termeni reali, față de 2022, va fi în creștere cu 2,0%, iar în termeni nominali volumul PIB va constitui 308,8 miliarde lei.

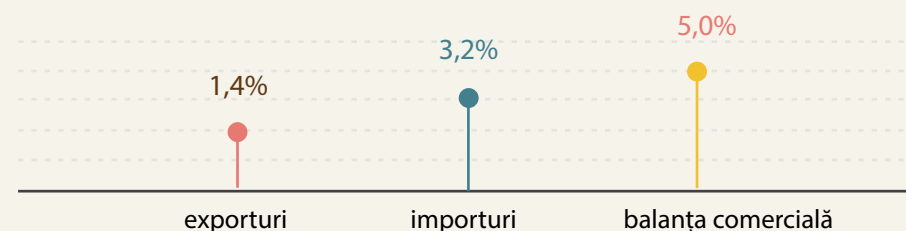

În anul 2023 se așteaptă o inflație medie anuală de 15,7%, comparativ cu 29,3% în 2022.

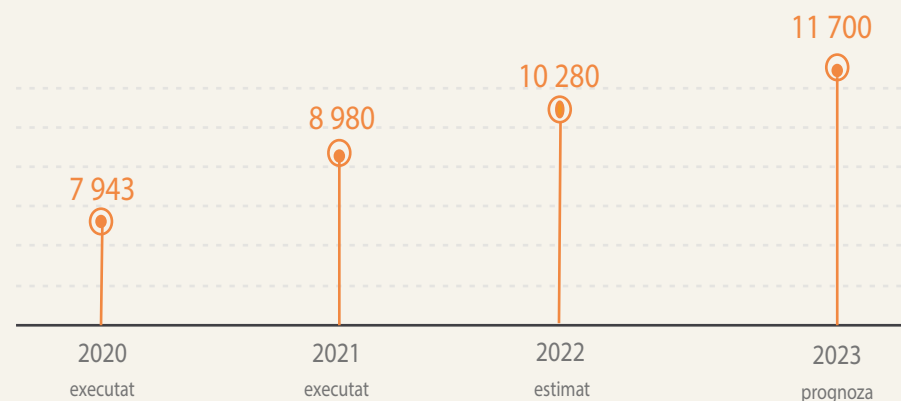

Producția industrială va fi în creștere cu 4,0% în anul 2023, iar producția agricolă se estimează să crească cu 10,0%.

Exporturile vor crește în anul 2023 cu circa 1,4%, importurile - cu 3,2%, iar deficitul balanței comerciale va fi în creștere cu 5,0%.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui angajat din economia națională se va majora până la 11 700 lei în anul 2023.

NOUTĂȚILE POLITICII DE IMPOZITARE

2

0

2

3

PRINCIPALELE SCHIMBĂRI ALE POLITICII DE IMPOZITARE ÎN 2023

Scopul politicilor de impozitare pe termen mediu este diminuarea presiunii fiscale asupra mediului de afaceri și perfecționarea reglementărilor fiscale prin reguli clare, echitabile și previzibile.

MĂSURI PRO-BUSINESS:

- I. Amortizarea accelerată a investițiilor - acordarea dreptului la reducere în primul an de utilizare a mijlocului fix în cuantum de până la 50% din costul de intrare a acestuia;
- II. Implementarea **cotei „0”** a impozitului pe venit în cazul nedistribuirii profitului aferent perioadelor fiscale 2023-2025 sub formă de dividende;
- III. Implementarea mecanismului de restituire a sumei TVA aferent tranzacțiilor înregistrate începând cu 01.01.2023;
- IV. Instituirea Programului de rambursare a TVA pentru producătorii agricoli.

Accizele pentru produsele petroliere:

- benzină - 7 719 lei per tonă;
- motorină - 3 248 lei per tonă.

Cota accizei pentru produsele din tutun se va majora cu 25 %, dintre care :

- pentru 1 000 bucăți țigări de foi și trabucuri care conțin tutun și altele care conțin înlocuitori de tutun se va calcula acciza de 41%, dar nu mai puțin de 1 198,75 lei;
- pentru 1 000 bucăți de țigarete cu filtru și fără filtru, care conțin tutun, vor fi impozitate cu o acciză de 893,75 lei + 13%, dar nu mai puțin de 1 198,75 lei;
- pentru 1 000 bucăți de rezerve din tutun pentru dispozitive de încălzire a tutunului -1 198,75 lei;
- cartușe și rezerve pentru țigărete electronice; preparate destinate utilizării pentru acestea, pentru 1 litru se va achita acciza de 2 446,25 lei.

RATELE DE IMPOZITARE 2019-2023

Anul	Persoane fizice								Persoane Juridice (cota)	Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (% din fondul de salarizare și alte recompense)		Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală (% din salariu și alte recompense)	
	suma venit (lei)	cota	Scutire (lei)							pentru angajat	pentru salariat	pentru angajat	pentru salariat
			personală	personală majoră	pentru sot/soție	pentru sot/soție majoră	pentru persoana întreținută	pentru persoana întreținută maioră					
2019	fără prag de impozitare	12%	24000	30000	11280	18000	3000	18000	12% 4%	18/23/33/26	6	4,5	4,5
2020	fără prag de impozitare	12%	24000	30000	11280	18000	3000	18000	12% 4%	18/23/33/26	6	4,5	4,5
2021		12%	25200	30000	exclusă	18900	4500	18900	12% 4%	24/29/39/32	exclus	exclus	9%
2022		12%	27000	31500	exclusă	19800	9000	19800	12% 4%	24/29/39/32	exclus	exclus	9%
2023		12%	27000	31500	exclusă	19800	9000	19800	12% 4%	24/29/39/32	exclus	exclus	9%

Tipul venitului		2022	2023
1.	Darea în locațiune persoană fizică către persoană juridică, cu excepția terenurilor agricole	12%	12%
2.	Darea în locațiune persoană fizică către persoană fizică	7%	7%
3.	Vânzarea mărfurilor (consignație)	12%	12%
4.	Dividende	6%	6%
5.	Profitul gospodăriilor țărănești	7%	7%
6.	Vânzarea producției agricole de către cetățeni	6%	6%
7.	Vânzarea producției agricole către achiziționeri	6%	6%
8.	Venitul din dobânzi achitate de bănci, asociații de economii și împrumut, și emitenții de valori mobiliare corporative	3%	7%
9.	Profitul profesiiilor juridice (avocat, avocat-stagiatar, notar, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator, expert judiciar în cadrul biroului de expertiză judiciară)	12%	12%
10.	Venitul din câștigurile de la jocurile de noroc, cu excepția câștigurilor de la loterii și/sau pariuri sportive în partea în care fiecare câștig nu depășește 270 lei	18%	18%

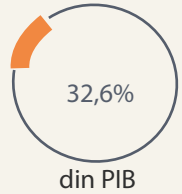
VENITURILE BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL

2

0

2

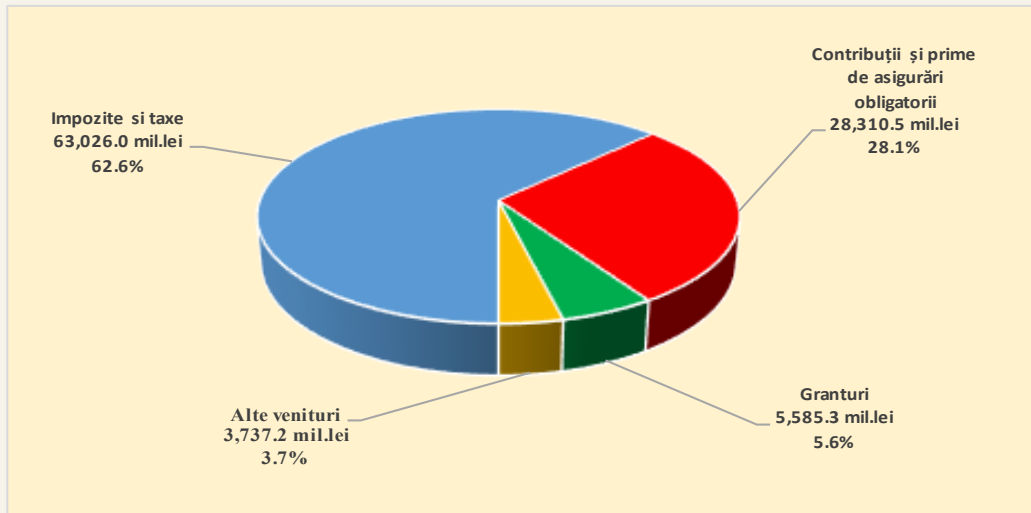
3

100 659,0 MIL. LEI

SURSELE DE VENITURI ALE BUGETULUI PE ANUL 2023

CE VA CONTRIBUI LA CREȘTEREA VENITURILOR CU CIRCA **9 687,3** MIL. LEI?

- + 5 423,5 MIL. LEI DIN IMPOZITE ȘI TAXE, ȘI ALTE VENITURI, URMARE CREȘTERII ACTIVITĂȚII ECONOMICE
- + 2 611,0 MIL. LEI DIN CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII
- + 851,8 MIL. LEI DIN PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ
- + 801,0 MIL. LEI DIN GRANTURI

Impozite și taxe

Dintre care:

Categorie	Valoare (MIL. LEI)
TVA	34 250,2
Impozite pe venit	14 086,1
Accize	9 291,0
Taxe asupra comerțului exterior	2 414,6

Contribuții și prime de asigurări obligatorii

Dintre care:

Categorie	Valoare (MIL. LEI)
Contribuții de asigurări sociale de stat	21 164,0
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	7 146,5

Alte venituri

Dintre care:

Categorie	Valoare (MIL. LEI)
Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	1 672,8
Venituri din proprietate	705,4

Granturi

Dintre care:

Categorie	Valoare (MIL. LEI)
Granturi pentru susținerea bugetului	4 322,4
Granturi pentru proiecte finanțate din surse externe	1 262,9

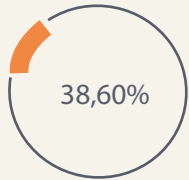
CHELTUIELILE BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL

2

0

2

3

din PIB

119 186,3 MIL. LEI

ÎN CE SECTOARE VOR FI ALOCAȚI MAI MULȚI BANI
ÎN ANUL **2023** COMPARATIV CU ANUL **2022**?

+7 600,2 MIL. LEI
19,5%

Protecție socială

+620,4 MIL. LEI
67,3%

Apărare națională

+3 292,1 MIL. LEI
32,0%

Servicii de stat cu destinație
generală

(dintre care, dobânzi : +2609,3 mil.lei)

+1 968,4 MIL. LEI
12,4%

Învățământ

+1 604,6 MIL. LEI
10,6%

Ocrotirea sănătății

Media creșterii, cheltuieli total cu 12,9%

CHELTUIELILE BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL

2022 precizat	37,94	105 540,7 MIL. LEI
2023 aprobat	38,60	119 186,3 MIL. LEI

	% din PIB		
Protecție socială	13,99	38 925,5	46 525,7
	15,07		
Ocrotirea sănătății	5,43	15 094,1	16 698,7
	5,41		
Învățământ	5,72	15 902,0	17 870,4
	5,79		
Servicii în domeniul economiei	4,43	12 322,0	10 360,7
	3,36		
Servicii de stat cu destinație generală	3,69	10 277,0	13 569,1
	4,39		
Ordine publică și securitate națională	2,24	6 229,3	6 504,5
	2,11		
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1,13	3 147,3	3 046,4
	0,99		
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	0,82	2 272,3	2 476,7
	0,80		
Apărare națională	0,33	922,1	1 542,5
	0,50		
Protecția mediului	0,16	450,4	593,3
	0,19		

CHELTUIELILE DE PERSONAL

2

0

2

3

CHELTUIELILE DE PERSONAL

8,3%
din PIB

25 617,9 MIL. LEI

21,5%

+3 447,5 milioane lei față de 2022 precizat din totalul cheltuielilor BPN

Măsurile de politici în domeniul *salarizării*:

**NOU
pentru
2023**

Acordarea unui spor lunar în valoare fixă de **1 300 lei** pentru angajații din sectorul bugetar

3 322,8 mil. lei

179 783 unități de personal beneficiare

Acordarea plății compensatorii angajaților a căror salariu lunar, calculat din 01.01.2023, pentru o funcție cu durata normală a timpului de muncă va fi mai mic decât **4000 lei**

45,5 mil. lei

14 331 unități de personal beneficiare

Pentru anul 2023, numărul de unități luat în calcul la estimarea cheltuielilor de personal constituie **180 862,4 unități, inclusiv:**

la bugetul de stat
49 351.4 unități

la bugetele locale
129 868 unități

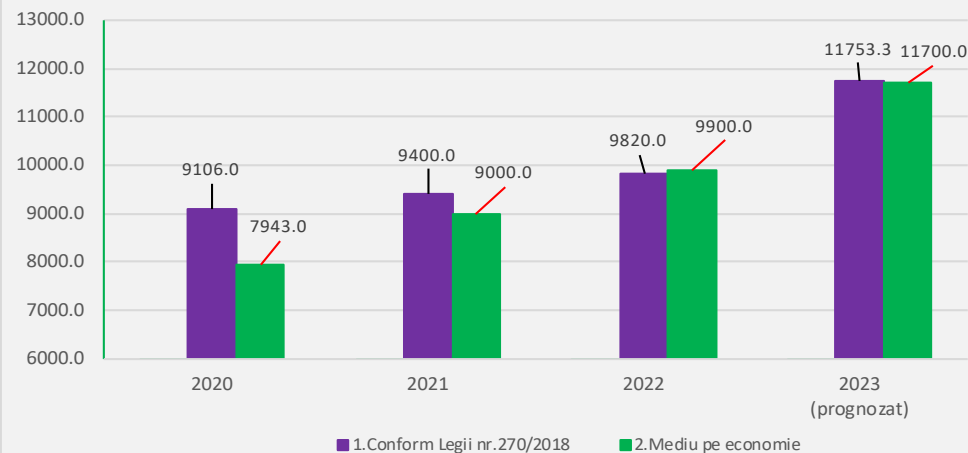
la bugetul asigurărilor sociale obligatorii de stat
1 348 unități

la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (aparatură administrativă CNAM)
295 unități

EVOLUȚIA VALORII DE REFERINȚĂ (DE BAZĂ), LEI

2021	2022		2023
1700	1800	1900 (începînd cu 01.09.2022)	1900

EVOLUȚIA SALARIULUI MEDIU LUNAR ÎN INSTITUȚIILE FINANȚATE DIN BUGETUL DE STAT, LEI

EVOLUȚIA SALARIULUI MEDIU LUNAR ÎN INSTITUȚIILE FINANȚATE DIN BUGETELE LOCALE, LEI

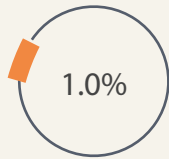
INVESTIȚII CAPITALE

2

0

2

3

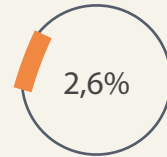

din PIB

Investițiile capitale

3 053,7 MIL.LEI

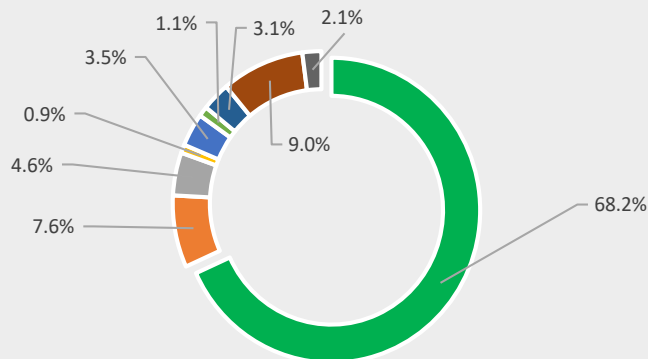
-1 053,3 MIL. LEI față de 2022 precizat

din totalul cheltuielilor BPN

În bugetul de stat sunt prevăzute
2 426,7 MIL. LEI

- Servicii în domeniul economiei 1.655,6 mil. lei
- Servicii de stat cu destinație generală 110,5 mil. lei
- Ocrotirea sănătății 84,9 mil. lei
- Protecția mediului 74,4 mil. lei
- Apărare națională 50,0 mil. lei
- Ordine publică și securitate națională 185,4 mil. lei
- Învățământ 21,6 mil. lei
- Cultură, sport, tineret, culte și odihnă 25,8 mil. lei
- Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale 218,5 mil. lei

Fonduri în cadrul bugetului de stat

Fondul rutier

2 236,0 MIL. LEI

Fondul național de dezvoltare a agriculturii
și mediului rural

1 500,0 MIL. LEI

Fondul ecologic național

175,0 MIL. LEI

Fondul național pentru dezvoltare
regională și locală

600,0 MIL. LEI

Sursele alocate din **Fondul național de dezvoltare regională și locală** vor fi utilizate pentru finanțarea domeniilor:

- *infrastructura de afaceri și mediul antreprenorial;
- *infrastructura regională;
- *sporirea atractivității turistice;

*îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii locale.

Fondul viei și vinului

40,7 MIL. LEI

Fondul pentru Eficiență Energetică

4,0 MIL. LEI

TRANSFERURI DIN BUGETUL DE STAT CĂTRE BUGETELE LOCALE

2

0

2

3

ÎN BUGETUL DE STAT SUNT PREVĂZUTE
TRANSFERURI ÎN SUMĂ DE

18 539,1 MIL. LEI

+2 454,8 mil. lei față de 2022 precizat
sau cu 15,3%

Cu destinație specială
15 598,2 MIL. LEI

Cu destinație generală
2 940,9 MIL. LEI

dintre care:

pentru echilibrarea bugetelor locale

2 264,9 MIL. LEI

TRANSFERURILE CU DESTINAȚIE
SPECIALĂ SUNT PREVĂZUTE PENTRU

Învățământul general

13 740,6 MIL. LEI

Școli sportive

347,6 MIL. LEI

Indemnizații și compensații
pentru absolvenții instituțiilor
de învățământ superior
și postsecundar pedagogic

43,0 MIL. LEI

Indemnizații pentru
copiii adoptați și cei
aflați sub tutelă (curatelă)

85,5 MIL. LEI

Compensarea pentru
serviciile de transport

158,9 MIL. LEI

Compensarea diferenței
de tarife la energia electrică
și gaze naturale

123,0 MIL. LEI

Servicii sociale

23,8 MIL. LEI

Prestații sociale pentru
copiii plasați în servicii sociale

14,7 MIL. LEI

Infrastructura drumurilor
publice locale

750,7 MIL. LEI

Fondul de susținere
a populației pentru pachetul
minim de servicii sociale

204,2 MIL. LEI

Suport pentru consolidarea sistemului
de protecție socială din partea UNICEF

105,6 MIL. LEI

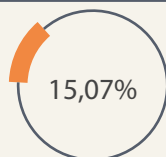
PROTECȚIA SOCIALĂ

2

0

2

3

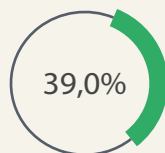

15,07%

din PIB

CHELTUIELILE TOTALE 46 525,7 MIL. LEI

+7 600,2 mil. lei față de 2022 precizat

39,0%

din totalul cheltuielilor BPN

ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI SOCIALE ACTIVEAZĂ

679 instituții

21 întreținute din mijloacele bugetului de stat

658 instituții întreținute din contul mijloacelor bugetelor locale

peste 16 180
unități de personal

Cheltuielile pentru protecția socială ce revin unui locuitor în anul 2023 vor constitui **14 314,1 lei** comparativ cu **10 589,5 lei** în 2022

**NOU
pentru
2023**

Fondul de reducere a vulnerabilității energetice

5 000,0 mil. lei

Realizarea Programului „Prima casă”

160,0 mil. lei

Acordarea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta **de 2 ani** (persoanelor asigurate și neasigurate) în mărime de **1 000 lei**

360,2 mil. lei

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023 - **38 735,6 MIL. LEI**

21 164,0

Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii

17 169,9

Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat

401,7

Alte venituri

CHELTUIELI TOTALE ALE BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

38 735,6 MIL. LEI

dintre care :

Protecția persoanelor în etate	25 963,4 mil. lei
Protecția socială a persoanelor cu dizabilități	4 566,7 mil. lei
Protecție a familiei și copilului	4 061,9 mil. lei
Protecție socială în cazuri excepționale	1 565,1 mil. lei
Protecție în caz de incapacitate temporară de muncă	947,5 mil. lei
Protecția socială a unor categorii de cetățeni (diferite plăți: alocații lunare, indemnizații sportivilor/antrenori, compensații participanților la Cernobil)	613,5 mil. lei
Protecție în legătura cu pierderea întreținătorului	508,4 mil. lei
Administrarea sistemului public de asigurări sociale	307,0 mil. lei
Suținerea suplimentară a unor categorii de populație (suport lunar ≈ 180 lei)	153,0 mil. lei
Protecția șomerilor	49,0 mil. lei

PROTECȚIA SOCIALĂ

2

0

2

3

NUMĂRUL PERSOANELOR CARE PRIMESC PENSII

Total

764 458 PERSOANE

dintre care:

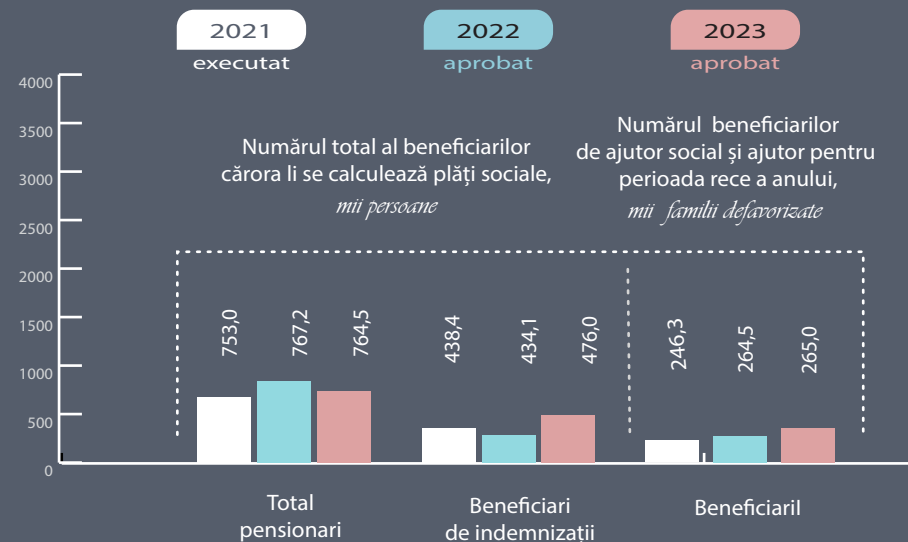
- 1) **525 847 PERSOANE** → mărimea medie lunară – 3 561,44 lei (față de 3 154,58 lei în 2022) (pentru limită de vârstă)
- 2) **101 919 PERSOANE** → mărimea medie lunară – 2 355,47 lei (față de 2 104,51 lei în 2022) (pensii pentru dizabilitate)
- 3) **11 505 PERSOANE** → mărimea medie lunară – 2 310,98 lei (față de 1 852,91 lei în 2022) (pensii de urmaș)
- 4) **80 253 PERSOANE** → mărimea medie lunară – 1 482,14 lei (față de 1 328,2 lei în 2022) (alocații sociale)

Indexarea pensiilor
cu coeficientul
de indexare

14,1%

DINAMICA BENEFICIARILOR DE PENSII, INDEMNIZAȚII, AJUTOR SOCIAL ȘI AJUTOR PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI

MĂRIMEA MEDIE A INDEMNIZAȚIEI PENTRU COPII

Indemnizație unică la nașterea copilului

10 932,0 lei
(persoane asigurate și neasigurate)

(față de 10 068,0 lei în 2022)

Indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani

3 361,09 lei
(persoane asigurate)

(față de 2 889,67 lei în 2022)

Indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la 2 ani

1 000,0 lei
(persoane asigurate și neasigurate)

(față de 740,0 lei în 2022)

Indemnizație lunară de suport pentru creșterea copiilor gemeni până la vârsta de 3 ani

500,0 lei
(sau mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină)

(față de 370,0 lei în 2022)

OCROTIREA SĂNĂTĂȚII

2

0

2

3

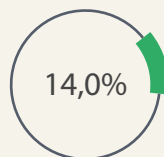
5,41%

din PIB

CHELTUIELILE TOTALE

16 698,7 MIL. LEI

+1 604.6 MIL. LEI față de 2022 precizat

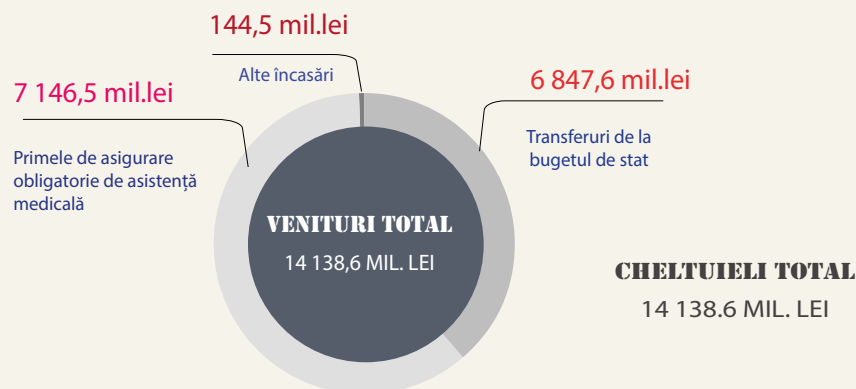
14,0%

din totalul cheltuielilor BPN

Prioritățile de cheltuieli în domeniul sănătății:

- ▶ Îmbunătățirea mecanismelor de recrutare, menținere și dezvoltare a resurselor umane în sănătate;
- ▶ Sporirea accesului la medicamente sigure, eficiente și la prețuri accesibile;
- ▶ Creșterea accesului la servicii medicale, în special al populației rurale;
- ▶ Gestionarea transparentă și eficientă a bugetului sistemului de sănătate, inclusiv a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
- ▶ Integrarea sistemelor informaționale din medicină;
- ▶ Fortificarea sistemului de supraveghere a bolilor.

Bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2023

Fiecare cetățean care lucrează achită din salariul său 9% pentru sănătate.

În anul 2023, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală (poliță de asigurare medicală) în sumă fixă va constitui

12 636,0 lei

PROGRAME DE CHELTUIELI ALE FONDURILOR ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

14 138,6 MIL. LEI

dintre care:

1) „Asistență medicală spitalicească”	7 184,0 MIL. LEI
2) „Asistență medicală primară”	2 848,6 MIL. LEI
3) „Asistență medicală specializată de ambulatoriu”	1 241,2 MIL. LEI
4) „Asistență medicală urgentă prespitalicească”	1 137,8 MIL. LEI
5) „Servicii destinate compensării medicamentelor și dispozitivelor medicale”	1 032,2 MIL. LEI

OCROTIREA SĂNĂTĂȚII

2

0

2

3

Majorarea salariilor personalului din instituțiile medico-sanitare încadrat în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală

de la 01.10.2022
pentru 50 605 unități de personal → 813,7 mil. lei

Pentru ce se cheltuie cei mai mulți bani din bugetul de stat?

*Programe de dezvoltare a ramurii	1 428,5 mil. lei
*Întreținerea curentă a instituțiilor bugetare	788,2 mil. lei
*Implementarea proiectelor de investiții capitale	84,9 mil. lei
*Proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare	46,5 mil. lei

Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19 și suport pentru întreprinderile micro, mici și mijlocii”
271,0 mil. lei

- * pentru achiziționarea dispozitivelor medicale (aparate de oxigen, seringi etc.);
- * pentru achiziționarea medicamentelor împotriva COVID-19; etc.

Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19”
379,1 mil. lei

- * pentru lucrări de construcție, reparația/ajustarea secțiilor de terapie intensivă;
- * pentru reactivi pentru diagnosticul infecției COVID-19;
- * pentru echipamente medicale pentru spitalele implicate în lupta cu COVID-19, etc.

Cheltuielile pentru sănătate și servicii medicale pe cap de locuitor în anul 2023 vor constitui **5 137,5 lei.**

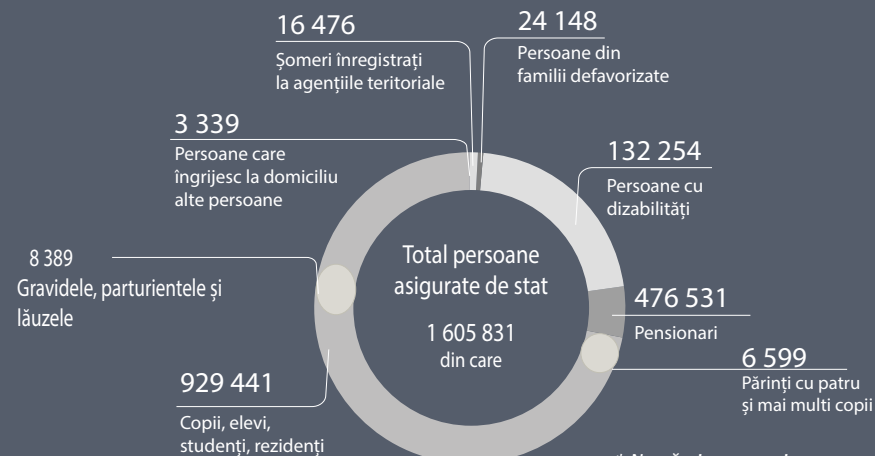
În domeniul sănătății activează

21 instituții
de ocrotire a sănătății
finanțate din mijloacele bugetului
de stat

Pentru achiziționarea serviciilor medicale, CNAM contractează, de regulă, circa **455 instituții medicale**, inclusiv 357 instituții medico-sanitare publice și departamentale.

Circa **1,6 mil. persoane** sunt asigurate de stat

* Numărul persoanelor la situația din 1 ianuarie 2022

ÎNVĂȚĂMÂNT

2

0

2

3

5,8%

din PIB

CHELTUIELILE TOTALE

17 870,4 MIL. LEI

+1 968,4 mil.lei față de 2022 precizat

15,0%

din totalul cheltuielilor BPN

PRIORITĂȚI STRATEGICE ALE SECTORULUI ÎN ANUL 2023:

- » Asigurarea cu manuale școlare a tuturor elevilor din instituțiile de învățământ general;
- » Dezvoltarea cadrului normativ în vederea diversificării activităților incluzive în toate instituțiile de învățământ general;
- » Asigurarea relevanței învățământului profesional tehnic;
- » Sporirea atractivității și prestigiului profesiei de cadru didactic;
- » Punerea în aplicare a noului acord de finanțare a învățământului superior, susținut financiar de Banca Mondială, prin sprijinirea domeniilor prioritare științe ale educației, inginerie, TIC, medicină.

**NOU
pentru
2023**

Asigurarea majorării cu 20% a normelor financiare pentru alimentarea copiilor și elevilor din instituțiile de învățământ

211,2 mil. lei

Majorarea cuantumului burselor elevilor și studenților din cadrul instituțiilor de învățământ

41,9 mil. lei

Majorarea normativelor de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale

9,3 mil. lei

ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ACTIVEAZĂ

3 022

instituții de învățământ

124

întreținute din mijloacele bugetului de stat

2 898

întreținute din contul mijloacelor bugetelor locale

Cheltuielile pentru educație ce revin unui locuitor în anul 2023 vor constitui circa

5 500,0 LEI

comparativ cu 4 531,0 lei în anul 2022 (populația la 01 ianuarie 2022 - 3 250 337)

Număr de copii, elevi, studenți

Grădinițe	Școli, gimnazii și licee	Școli internat	Școli profesionale	Colegii	Universități
142 778	327 384	847	15 461	13 063	22 319

Număr de instituții

Grădinițe	Școli, gimnazii și licee	Școli internat	Școli profesionale	Colegii	Universități
1 405	1 166	22	43	40	13

Cheltuieli, MIL. LEI

Grădinițe	Școli, gimnazii și licee	Școli internat	Școli profesionale	Colegii	Universități
5 098,8	7 991,4	106,6	590,8	741,8	1 307,1

Cheltuieli medii pe an la un copil, elev, student, MII LEI

Grădinițe	Școli, gimnazii și licee	Școli internat	Școli profesionale	Colegii	Universități
35,7	24,4	125,9	38,2	56,8	58,6

Notă: În informație nu sunt incluse datele ce țin de instituțiile de învățământ extrașcolar, instituțiile specializate de învățământ de formare continuă, agențiile și centrele din domeniul „Învățământului”

CULTURĂ, SPORT, TINERET, CULTE ȘI ODIHNĂ

2

0

2

3

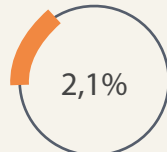

din PIB

CHELTUIELILE TOTALE

2 476,7 MIL. LEI

+204.4 mil.lei față de 2022 precizat

din totalul cheltuielilor BPN

PRIORITĂȚI STRATEGICE ALE SECTORULUI ÎN ANUL 2023:

- ▶ Protejarea și promovarea patrimoniului cultural național;
- ▶ Consolidarea relațiilor interetnice în Republica Moldova;
- ▶ Creșterea nivelului de implicare a tinerilor și organizațiilor de tineret în procesele decizionale și dezvoltare a infrastructurii instituțiilor de sport și tineret;
- ▶ Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de cultură, de sport și de tineret;
- ▶ Susținerea sportului de performanță și de masă;
- ▶ Prevenirea și combaterea fenomenului dopajului în sport;
- ▶ Susținerea dezvoltării industriilor creative în Republica Moldova.

În cadrul sectorului activează **3 091 instituții** finanțate din mijloacele bugetului de stat și din contul mijloacelor bugetelor locale, **dintre care:**

Biblioteci
1 176

Muzee
106

Case de
cultură
1 154

Teatre
27

Centre de tineret
35

Școli sportive
93

PENTRU CE VOR FI CHELTUIȚI BANII ALOCAȚI?

Susținerea activității teatrelor, ciroului și organizațiilor concertistice din subordinea Ministerului Culturii

225,7 MIL. LEI

Servicii de televiziune, de radiodifuziune și de presă

168,2 MIL. LEI

Acordarea indemnizației de merit pentru oamenii de creație

29,7 MIL. LEI

Susținerea proiectelor/ programelor culturale ale organizațiilor necomerciale

7,4 MIL. LEI

Susținerea proiectelor și programelor de granturi pentru tineret

11,1 MIL. LEI

Susținerea cinematografiei

12,0 MIL. LEI

Calendarul acțiunilor sportive

47,0 MIL. LEI

Acordarea burselor sportivilor de performanță

19,0 MIL. LEI

Transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către autoritățile publice locale pentru finanțarea școlilor sportive

347,6 MIL. LEI

Finanțarea activității instituțiilor sportive din subordinea Ministerului Educației și Cercetării

98,6 MIL. LEI

Programul Național "Voucher Cultural"

10,0 MIL. LEI

Acordarea premiilor sportivilor pentru performanțele deosebite obținute în competițiile sportive

9,0 MIL. LEI

TRANSPORT

2

0

2

3

1,0%

din PIB

CHELTUIELILE TOTALE

4 621,7 MIL. LEI

-1 471,8 MIL. LEI față de 2022 precizat

4,0%

din totalul cheltuielilor BPN

Prioritățile strategice ale sectorului:

- » Dezvoltarea transportului rutier și a infrastructurii drumurilor publice în condiții de siguranță;
- » Monitorizarea implementării politicii privind siguranța rutieră;
- » Dezvoltarea transportului naval;
- » Dezvoltarea transportului feroviar;
- » Dezvoltarea transportului aerian

Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” administrează

9 611,0 KM

5 903,0 KM

drumuri naționale

3 708,0 KM

drumuri locale

2 912,0 MIL. LEI

Fondul rutier
2 236,0 mil.lei

Reparația și întreținerea
drumurilor naționale

1 485,3 MIL. LEI

Întreținerea drumurilor
raionale (municipale)

750,7 MIL. LEI

Transferuri generale către
APL de nivelul I

Întreținerea drumurilor
comunale și străzi

676,0 MIL. LEI

În anul 2023 în sector vor derula
2 proiecte finanțate din surse externe :

- ▶ Proiectul de susținere a Programului în sectorul drumurilor – 1 167,3 mil. lei (BERD, BEI, CE)
- ▶ **Drumul M3 Chișinău - Comrat - Giurgiulești - frontiera cu România :**
 - sectorul Ciumai - Vulcănești, cu o lungime de 31,1 km;
 - sectorul de ocolire a localităților Slobozia Mare, Cîșlița și Giurgiulești, cu o lungime de 18,3 km.
- ▶ **Drumul R34 Hîncești - Leova - Cahul - Giurgiulești, cu o lungime de 83,0 km;**
- ▶ Proiectul „Programul de îmbunătățire a drumurilor locale” – 408,2 mil. lei
- ▶ **Coridorul 10, sectorul Codrul Nou - Chișelnița - Ignăței - Peciște - Trifești, cu o lungime de 36,5 km.**

AGRICULTURĂ

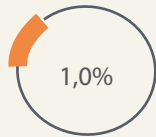
2

0

2

3

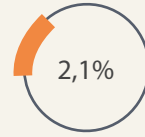
CHELTUIELILE TOTALE

din PIB

2 514,9 MIL. LEI

-473,4 MIL. LEI față de 2022 precizat

din totalul cheltuielilor BPN

Prioritățile strategice ale sectorului:

- ▶ Ameliorarea climatului investițional și promovarea imaginii Republicii Moldova ca destinație pentru investițiile străine directe;
- ▶ Creșterea veniturilor producătorilor agricoli și ale populației din localitățile rurale;
- ▶ Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale, în special acvatică, din agricultură;
- ▶ Îmbunătățirea nivelului de muncă și de trai în mediul rural;
- ▶ Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurarea și modernizarea pieței de desfacere;
- ▶ Dezvoltarea și consolidarea proceselor de post-recoltare prin subvenționarea acestora.

PENTRU CE SE VOR CHELTUI BANII?

1 500,0 MIL. LEI

Subvenționarea
producătorilor agricoli

356,5 MIL. LEI

Activități în domeniul
siguranței alimentelor

417,6 MIL. LEI

Proiecte finanțate
din surse externe

dintre care

95,2 MIL. LEI

Proiectul „Agricultura
competitivă”

123,7 MIL. LEI

Proiectul
„Modernizarea mașinilor
și echipamentelor agricole”

60,0 MIL. LEI

Proiectul „Livada
Moldovei”

65,5 MIL. LEI

Proiectul „Programul
de reziliere rurală IFAD
VII”

14,0 MIL. LEI

Proiectul „Tranziția la
agricultura
performantă”

58,9 MIL. LEI

Proiectul „Îmbunătățirea
capacităților pentru
transformarea zonei rurale
IFAD VIII”

REZULTATE AȘTEPTATE:

- ▶ Circa 15 grupuri de producători agricoli, beneficiari de sprijin financiar pentru producția comercializată;
- ▶ Peste 3 875 de beneficiari de subvenții;
- ▶ Majorarea cu 10% a numărului de locuri de muncă create;
- ▶ 10 pensiuni agroturistice rurale construite/reconstruite, renovate;
- ▶ 150 de fermieri instruiți în domeniul agroindustrial;
- ▶ Extinderea suprafețelor plantațiilor viticole moderne cu 1 500 ha;
- ▶ Circa 1 665 mii ha de terenuri agricole protejate contra căderilor de grindină;
- ▶ 160 de soiuri noi de plante testate la criteriile de brevetabilitate și 862 de soiuri testate la valoarea culturală și utilizare;
- ▶ Circa 1 761 mii de animale vaccinate împotriva epidemiilor;
- ▶ Circa 80 de fabrici de procesare a produselor horticole reutilizate;
- ▶ Sporirea cu 5% a numărului de ferme zootehnice renovate.

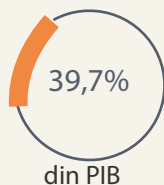
DATORIA DE STAT

2

0

2

3

LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023

DATORIA DE STAT VA CONSTITUI

122 505,3 MIL. LEI

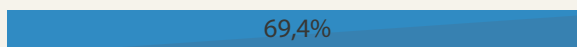
dintre care

85 021,4 MIL. LEI

sau 27,5% în PIB

DATORIA DE STAT
EXTERNĂ

37 483,9 MIL. LEI

sau 12,2% în PIB

DATORIA DE STAT
INTERNĂ

inclusiv:

- ▶ VMS emise pe piața primară - 23 592,1 mil. lei (62,9%)
- ▶ VMS convertite - 2 140,6 mil. lei (5,7%)
- ▶ VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat - 11 751,2 mil. lei (31,4%)

Soldul garanțiilor de stat externe va constitui zero lei.

Soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2,5 mld. lei (Prima casă).

PE PARCURSUL ANULUI 2023 VOR FI:

debursate împrumuturi de stat externe - 21 861,5 mil. lei

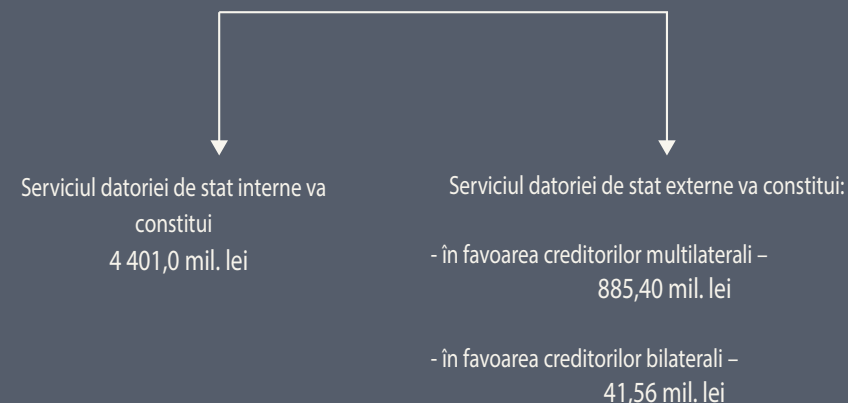
rambursate împrumuturi de stat externe - 5 779,1 mil. lei

CHELTUIELILE PENTRU SERVICIUL DATORIEI* DE STAT ÎN ANUL 2023

+2 609,3 mil. lei față de 2022 precizat
sau cu 96,0%

5 328,0 MIL. LEI

circa 1.7 % din PIB

* Serviciul datoriei include achitarea dobânzii și comisioanelor aferente

ASISTENȚA EXTERNĂ

2

0

2

3

PRINCIPALELE PROIECTE FINANȚATE DIN SURSE EXTERNE

1. „Interconectarea sistemelor electroenergetice ale RM și a României prin stația Back-to-Back și LEA 400 Kv Vulcănești-Chișinău , din care prin recreditarea întreprinderilor de stat - 1 535,1 mil. lei”		1 869,2 MIL. LEI
2. Proiectele de susținere a Programului în sectorul drumurilor		1 167,3 MIL. LEI
3. „Reabilitarea drumurilor locale”		408,2 MIL. LEI
4. „Răspuns de urgență la COVID-19”		379,1 MIL. LEI
5. „Suport de urgență pentru diminuarea consecințelor pandemiei de „Coronavirus” (consolidarea spitalelor, inclusiv dotarea cu utilaj medical)”		271,0 MIL. LEI
5. „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”		157,9 MIL. LEI
6. „Susținerea învățământului superior”		154,1 MIL. LEI
7. „Securitatea aprovizionării cu apă și canalizare în Moldova” (pregătirea proiectelor)		125,6 MIL. LEI
8. „Modernizarea Tehnicii Agricole și Echipamentului post recoltare”		123,7 MIL. LEI
9. „Competitivitatea întreprinderilor mici, mijlocii și mijlocii”		110,0 MIL. LEI
10. „Acordarea asistenței tehnice pentru consolidarea sistemului de protecție a copilului, inclusiv serviciilor sociale”		108,0 MIL. LEI
11. „Deșeurile solide în Republica Moldova”		75,5 MIL. LEI

BUGETUL DE STAT. SURSELE EXTERNE MIL. DOLARI SUA

	2021 executat	2022 precizat	2023 aprobat	
Granturi	Proiecte investiționale	15,7	40,2	59,1
	Suport bugetar	113,8	204,96	216,0
Împrumuturi	Proiecte investiționale	187,9	642,2	465,4
	Suport bugetar	412,0	524,8	627,1

Principalii parteneri de dezvoltare Asistență externă Guvernului RM în anul 2023

Uniunea Europeană
321,0 MIL. \$ SUA

BERD
243,1 MIL. \$

Banca Mondială
234,8 MIL. \$ SUA

Fondul Monetar
Internațional
216,2 MIL. \$ SUA

Agenția Japoneză de
Cooperare Internațională
104,0 MIL. \$ SUA

Banca Europeană
de Investiții
95,0 MIL. \$ SUA

Întrebări și/sau propuneri pot fi adresate prin e-mail la adresa:

natalia.sclearuc@mf.gov.md; vera.sirbu@mf.gov.md.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
tel.: +(373) 22 26 25 23
email: cancelaria@mf.gov.md